

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเรียกคืนเงินเดือนซึ่งเจ้าหน้าที่รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย
: กรณีกรมปศุสัตว์ (เพิ่มเติม)

กรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๖๐๔/๑๙๖๙๔ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอหารือเกี่ยวกับการเรียกคืนเงินเดือนซึ่งเจ้าหน้าที่รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย สรุปข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดระนองได้มีคำสั่งจังหวัดระนอง ที่ ๑๔๔๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ไล่นายวิทยา สมุทรสิงห์ ตำแหน่ง สัตวแพทย์ ระดับ ๖ สังกัดสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดระนอง ออกจากราชการโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ ฐานกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้มีหนังสือจังหวัดระนองที่ รน ๐๐๑๐/๑๖๒๙๐ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ แจงให้นายวิทยาฯ นำเงินเดือนที่ได้รับไปในระหว่างขาดราชการ จำนวน ๓๖,๕๙๖.๑๓ บาท คืนให้แก่ทางราชการ

(๒) ต่อมากรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๖๐๔/๒๐๙๒ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ขอให้สำนักงานอัยการจังหวัดระนองดำเนินคดีทางแพ่งกับนายวิทยาฯ แต่สำนักงานอัยการจังหวัดระนองเห็นว่าการเรียกให้นายวิทยาฯ ชดใช้เงินที่ได้รับไปในระหว่างขาดราชการเป็นคำสั่งทางปกครอง หากผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตาม กรมปศุสัตว์สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองบังคับชำระหนี้ได้เองตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ สำนักงานอัยการจังหวัดระนองจึงไม่รับดำเนินคดีและมีหนังสือ ที่ อส (รน) ๐๐๓๑/๑๔๔๔ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๘ แจงฐานะคดีพร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่รับดำเนินคดีให้กรมปศุสัตว์ทราบ แต่กรมปศุสัตว์เห็นว่า หนังสือจังหวัดระนองฯ ที่ทวงถามให้นายวิทยาฯ ชดใช้เงินคืนเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในการทวงถามทรัพย์สินคืนจากผู้ที่ได้รับไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ หนังสือดังกล่าวมิใช่คำสั่งทางปกครอง กรมปศุสัตว์จึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๖๐๔/ ๖๙๐๕ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๘ ยืนยันขอให้สำนักงานอัยการจังหวัดระนองดำเนินคดีต่อไป

(๓) ในระหว่างรอความเห็นของสำนักงานอัยการจังหวัดระนอง กรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอหารือในประเด็นว่าหนังสือจังหวัดระนอง ที่ รน ๐๐๑๐/๑๖๒๙๐ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นคำสั่งทางปกครองที่ให้ชำระเงิน ซึ่งหากผู้รับคำสั่งไม่ชำระ เจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งได้ หรือเป็นหนังสือทวงถามให้ผู้ที่ได้รับทรัพย์สินไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้คืนทรัพย์สินนั้น และการใช้มาตรการบังคับทางปกครองหรือสิทธิเรียกร้องมีกำหนดระยะเวลาหรือ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๑๙๓ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อายุความเท่าใด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๘๑๖ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงกรมปลัดตรี ตอบข้อหารือดังกล่าวในบันทึกเรื่องเสร็จที่ ๗๗๗/๒๕๔๘ สรุปความได้ว่า คำสั่งจังหวัดระนอง ที่ ๑๔๔๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ กำหนดให้การไล่นายวิทยาฯ ออกจากราชการมีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ นายวิทยาฯ จึงไม่มีสิทธิรับเงินเดือนตามพระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ นับแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ การที่นายวิทยาฯ ได้รับเงินเดือนไปภายหลังจากที่ตนออกจากราชการไปแล้ว โดยผลของคำสั่งจังหวัดระนองนั้นเป็นการได้ไปโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้และทำให้กรมปลัดตรีเสียเปรียบ ซึ่งเป็นการได้ไปในฐานลาภมิควรได้ กรมปลัดตรีมีสิทธิเรียกเงินคืนตามมาตรา ๔๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมาตรา ๔๑๙ บัญญัติห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ฝ่ายผู้เสียหายรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืน การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดระนองลงนามในคำสั่งไล่ออกจากราชการเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ถือว่ากรมปลัดตรีทราบว่าได้ชำระหนี้โดยปราศจากมูลหนี้ นับแต่นั้น กรมปลัดตรีจึงต้องฟ้องนายวิทยาฯ เป็นคดีต่อศาลภายในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๖ กรณีจึงขาดอายุความแล้ว

(๔) สำนักงานอัยการจังหวัดระนองได้มีหนังสือ ที่ อส (รณ) ๐๐๓๑/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ แจ้งว่าตามที่กรมปลัดตรียืนยันขอให้ดำเนินคดีกับนายวิทยาฯ ต่อไปนั้น ถือเป็นกรณีที่ตัวความไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานอัยการ จึงต้องส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคดีอัยการสูงสุดพิจารณาเสนออัยการสูงสุดตามข้อ ๒๕ วรรคสอง ของระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยอัยการสูงสุดได้ชี้ขาดยืนยันตามความเห็นของพนักงานอัยการจังหวัดระนองและส่งเรื่องให้คณะกรรมการชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาชี้ขาดตามข้อ ๒.๑.๓ ของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๘ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๘ คณะกรรมการชี้ขาดฯ ได้พิจารณาแล้วตัดสินชี้ขาดว่า คำชี้ขาดของอัยการสูงสุดที่ไม่รับว่าต่างให้ กรมปลัดตรีชอบด้วยเหตุผลและข้อกฎหมายแล้ว และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบผลการตัดสินชี้ขาดเรื่องนี้เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น กรมปลัดตรีจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

๑. การเรียกให้นายวิทยาฯ สมุทรสิงห์ ชดใช้เงินเดือนที่รับไปโดยไม่มีสิทธิที่จะรับได้ตามกฎหมาย จำนวน ๓๖,๕๙๖.๑๓ บาท นั้น กรมปลัดตรีต้องปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) หรือความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุด

๒. เมื่อสิทธิการนำคดีฟ้องต่อศาลยุติธรรมได้ขาดอายุความตามมาตรา ๔๑๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๖ กรณีถือว่า ทางราชการได้รับความเสียหายตั้งแต่เมื่อใด และกรมปลัดตรีจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

๓. กรณีเรื่องนี้มีหลักเกณฑ์การคิดคำนวณดอกเบี้ยอย่างไร และเริ่มคิดคำนวณตั้งแต่เมื่อใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) แล้ว ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ข้อหาหรือในประเด็นที่สองนั้น กรมปศุสัตว์ประสงค์ที่จะหาหรือว่า เมื่อกรณีนี้สิทธิเรียกร้องได้ขาดอายุความตามมาตรา ๔๑๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีเพื่อเรียกเงินคืนจากนายวิทยาฯ ได้แล้วจะถือว่าเจ้าหน้าที่ที่ไม่ดำเนินการฟ้องคดีภายในอายุความได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่กรมปศุสัตว์หรือไม่ และถือเป็นการทำละเมิดต่อกรมปศุสัตว์อันจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร ส่วนประเด็นที่สามเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การคำนวณดอกเบี้ยนั้น ประสงค์ที่จะหาหรือการคำนวณดอกเบี้ยของค่าเสียหายที่จะเรียกชดใช้จากเจ้าหน้าที่ที่ไม่ฟ้องคดีภายในอายุความ แต่หากกรณีดังกล่าวกรมปศุสัตว์จะต้องปฏิบัติตามคำตัดสินชี้ขาดของคณะกรรมการชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งเรียกคืนเงินเดือนจากนายวิทยาฯ ในประเด็นนี้จะขอหาหรือการคำนวณดอกเบี้ยของเงินจำนวน ๓๖,๕๙๖.๑๓ บาทที่จะบังคับชำระหนี้จากนายวิทยาฯ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมปศุสัตว์ ประกอบกับข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า การให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นการให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐที่มีข้อสงสัยในประเด็นข้อกฎหมาย โดยกรณีความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ตามเรื่องเสรีที่ ๗๗๗/๒๕๔๘^๑ ที่กรมปศุสัตว์อ้างถึงนั้น เป็นการให้ความเห็นเกี่ยวกับสิทธิของกรมปศุสัตว์ในการเรียกคืนเงินเดือนที่เจ้าหน้าที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายและอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้อง ซึ่งเป็นการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ส่วนการตัดสินชี้ขาดของคณะกรรมการชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดในมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เรื่อง การยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการชี้ขาดเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งของหน่วยงานของรัฐในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีความเห็นขัดแย้งกับอัยการสูงสุดที่ไม่รับว่าต่างดำเนินคดีให้ ดังนั้น เมื่อการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและการตัดสินชี้ขาดของคณะกรรมการชี้ขาดฯ เป็นการดำเนินการคนละขั้นตอนกันและมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน กรณีตามข้อหาหรือนี้จึงมิใช่เรื่องที่จะวินิจฉัยว่า กรมปศุสัตว์จะต้องปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือคำตัดสินชี้ขาดของคณะกรรมการชี้ขาดฯ แต่มีประเด็นต้องพิจารณาว่าในขั้นตอนการชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของหน่วยงาน

^๑ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การเรียกคืนเงินเดือนซึ่งเจ้าหน้าที่รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย (กรณีกรมปศุสัตว์) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๘๑๖ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ของรัฐนั้น หากคณะกรรมการชี้ขาดฯ ได้ตัดสินชี้ขาดเห็นชอบด้วยกับคำชี้ขาดของอัยการสูงสุดที่ไม่รับดำเนินคดีแล้ว หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

ในประเด็นนี้ เห็นว่า ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เรื่อง การยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่สำนักงานอัยการสูงสุดไม่รับดำเนินการว่าต่างให้หน่วยงานเจ้าของเรื่อง แต่หน่วยงานเจ้าของเรื่องแจ้งยืนยันให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการว่าต่างให้ในเรื่องเดิม สำนักงานอัยการสูงสุดจะต้องเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดชี้ขาด ซึ่งหากอัยการสูงสุดชี้ขาดยืนยันความเห็นแย้ง ก็ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาตัดสินชี้ขาด และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการชี้ขาดฯ ได้มีคำตัดสินชี้ขาดเป็นประการใดแล้วย่อมต้องถือเป็นที่ยุติ กรณีที่หาหรือมานี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการชี้ขาดฯ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๘ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๘ ว่า คำชี้ขาดของอัยการสูงสุดที่ไม่รับว่าต่างให้กรมปศุสัตว์และส่งเรื่องคืนเพื่อให้ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น ชอบด้วยเหตุผลและข้อกฎหมายแล้วกรณีจึงเป็นที่ยุติตามคำตัดสินชี้ขาดของคณะกรรมการชี้ขาดฯ กรมปศุสัตว์จึงต้องดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไป

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อกรมปศุสัตว์สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งจังหวัดระนอง ที่ รน ๐๐๑๐/๑๖๒๙๐ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ ที่เรียกคืนเงินเดือนจากนายวิทยาฯ จำนวน ๓๖,๕๙๖.๑๓ บาท โดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายวิทยาฯ และขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ กรณีจึงยังไม่เกิดความเสียหายแก่กรมปศุสัตว์จนกว่าจะปรากฏว่าไม่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของนายวิทยาฯ ได้โดยถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ซึ่งการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นจะต้องดำเนินการบังคับภายในสิบปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้ชดใช้เงิน ทั้งนี้ โดยนำบทบัญญัติมาตรา ๒๗๑^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นที่สาม เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่สองแล้วว่า กรมปศุสัตว์สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองบังคับแก่นายวิทยาฯ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นการคำนวณดอกเบี้ยของความเสียหายที่จะเรียกชดใช้จากเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้คดีขาดอายุความ ส่วนกรณีการคำนวณดอกเบี้ยของเงินจำนวน ๓๖,๕๙๖.๑๓ บาท ที่จะบังคับชำระหนี้จากนายวิทยาฯ นั้น เห็นว่า กรณีนี้เมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณดอกเบี้ยสำหรับการเรียก

^๒ มาตรา ๒๗๑ ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพคดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

คืนเงินเดือนที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ ว่าด้วยหนี้ มาใช้บังคับในฐานะที่ลามิควรได้เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ การคำนวณดอกเบี้ยสำหรับเงินจำนวน ๓๖,๕๙๖.๑๓ บาท ที่นายวิทยาฯ ต้องชดใช้คืนจึงเริ่มคิดตั้งแต่วันที่นายวิทยาฯ ผิดนัดชำระหนี้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๒๔^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีนี้เมื่อจังหวัดระนองได้มีหนังสือ ที่ รน ๐๐๑๐/๑๖๒๕๐ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ทวงถามให้นายวิทยาฯ นำเงินจำนวนดังกล่าวมาคืนที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระนอง แต่นายวิทยาฯ เพิกเฉยไม่นำเงินมาคืน นายวิทยาฯ จึงตกเป็นผู้ผิดนัดนับแต่วันที่ได้รับหนังสือทวงถาม ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๐๔^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การคำนวณดอกเบี้ยจึงเริ่มคิดจากวันดังกล่าวจนถึงวันที่มีการชำระหนี้โดยครบถ้วน

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จਾਲะ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขอาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๐

---

^๓ มาตรา ๒๒๔ หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ มาตรา ๒๐๔ ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้ค่าเตือนลูกหนี้แล้วลูกหนี้อยังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ